Odottamattoman yrityksestä luopumisen ei tarvitse tulla yllättäen

31.3.2019

Meille kaikille on yhteistä, että emme tarkalleen tiedä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Mitä pienemmästä yrityksestä on kysymys, sitä keskeisemmässä roolissa itse yrittäjä yleensä yrityksessä on. Ja sitä suurempi riski äkilliseen ja odottamatta tulevaan yrityksestä luopumiseen liittyy. Valtakunnallisen omistajanvaihdosbarometrin 2018 mukaan vain noin 10 % yrittäjistä arvioi, ettei yrityksen toiminnan jatkumisessa olisi lainkaan ongelmia, jos yrittäjä joutuisi siitä odottamatta ja äkillisesti luopumaan.

Yllätyksiin varautuminen on olennainen osa ammattimaista yrittäjyyttä. Seuraavalla yksinkertaisella testillä jokainen yrittäjä voi itse pikaisesti tarkistaa joitakin keskeisiä tekijöitä, jotka vaikuttavat riskin suuruuteen. Mitä useampi seuraavista tekijöistä puuttuu, sitä korkeampi riski odottamattomaan yrityksestä luopumiseen liittyy: avioehto, testamentti, osakassopimus, dokumentoitu strategia ja asiakkuudenhallintajärjestelmä.

Nämä puolestaan voidaan jakaa kahteen ryhmään eli yrityksen omistamiseen ja liiketoiminnan johtamiseen liittyvät tekijät. Tosin avioehtoa eivät villit ja vapaat yrittäjät tarvitse ja yksinyrittäjä pärjää ilman osakassopimustakin. Mutta jos yrittäjä havaitsee, että kaikki mainitut tekijät puuttuvat, on hyvä hetkeksi pysähtyä pohtimaan asiaa. Hyviä vaihtoehtoja oman ajatuksen kirkastamiseksi ovat esimerkiksi keskustelu toisen yrittäjän, kirjanpitäjän, tilintarkastajan, vakuutusyhtiön asiantuntijan tai rahoittajan edustajan kanssa.

Odottamattomaan yrityksestä luopumiseen valmistautuminen on joka tapauksessa hyvää harjoitusta suunnitelmalliseen yrityksestä luopumiseen. Harjoittelun merkitys tulee esiin myös omistajanvaihdosbarometrissä, jonka mukaan portfolio- ja sarjayrittäjät kokevat äkillisen luopumisen vähemmän ongelmalliseksi kuin yhdessä yrityksessä toimivat.

Meillä ei tähän päivään mennessä ole vielä nähty yhtään yrittäjää, joka ei tavalla tai toisella jossain vaiheessa yrityksestään luopuisi. Yleisimmät yrittäjän yrityksestä irtautumisen vaihtoehdot ovat myyminen, lopettaminen ja sukupolvenvaihdoksen toteuttaminen. Ennustaminen on vaikeaa, mutta ennakointi onnistuu paremmin. Yrityksen myymisen ja sukupolvenvaihdoksen yhteydessä yrityksen omistamiseen ja johtamiseen liittyvät kysymykset tulevat aina uuden omistajan ratkaistavaksi.

Juha Tall (KTT) ja **Elina Varamäki** (KTT)

Seinäjoen ammattikorkeakoulu